

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Papirii Massoni De Vita Agobardi Eivsqve Doctrina Brevissimae Synopseis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14678

PAPIRII MASSONI

DE VITA

AGOBARDI

EIVSQUE DOCTRINA

BREVISSIMÆ SYNOPSEIS.

OBSCURA fuit istius Episcopi multis seculis vita ; obscura, inquam ; non ingenij & acuminis penuria, neque muneris ignobilitate, sed temporum nebulis. Habet Amandus suos testes; habent Engilbertus, Ionas, Vvalafridus, ceterique contemporanei sua lumina ; hic verò pauca, immo ferè nulla, nisi ea quæ vel necessitas historiæ interserit, vel ipsius volumina furtim & quasi perperam retegunt. Habemus tamen ex Adone primis incrementis initiatum fuisse Presbyterio ; & propter ipsius vitæ & doctrinæ integritatem ad Chorepiscopatus dignitatem euectum; mox Ledrado in Suesonicum Monasterium concedente, ad

Synopsis Operum Agobardi.

fastigia Primatiæ Lugdunæ sublatum, consentiente Imperatore, & universa Gallorum Episcoporum synodo, ubi in veste & sarcina tantæ sublimitatis multos annos sine crimine transegit, perpetuis scholæ & linguæ certaminib⁹ aggressus Iudæas synagogas. Sed labes unica fulgentem multa gloria senectam obscuravit. Cùm enim Clotharius odio & furis noveræ, nomine Iudith, filiæ Vvelphi Comitis, à clavo imperij universi removeretur; machinatur clam & apertè contra patrem, animosque utriusque gentis, laicæ & ecclesiasticæ, in excidium sceptri paterni abripit: inter quos Agobardus à fide Principis avulsus, accendit consilio juvenilem Clotarij animum. Convocatur Concilium: ubi de eripiendo patri diademate audacissimè quisque contendit. Hac specie invadit Cæsarem, & erepta corona, eundem in monasticam solitudinem conjicit. Galli furiant, nec patiuntur tantam fieri patri injuriam; movent arma, restituunt Imperatorem; vocant filios, Pipinum, & Bernardum, quorum ope Clotharius ad orandam & exorandam veniam cogitur. Auctores consilij quærentur puniendi. Ecclesiastici ejus turbæ fomites depre-

Conrad.
Abb. Vesp.
perg. in
chron.

Papirij Massoni

Aventinus
l. 4. Annal.
Boiorum.

henduntur; aufugiunt in Italiam. Ebo-
nem ad Saxonios compulit Imperator. Ag-
bertum Lugdunensem nihilo secius curia
Pontificum movet: deponitur. ceteros quo-
que in Italiam elapsos per omnium sacer-
dotum religiones devovet. Posthac primo
solis die quadragesimæ velut nondum ab in-
iusta sacrificulorum execratione solutus,
rursus à septem Archimystis solenni ritu bene
precantibus, lectis de libro supplicamentis
faustis bonisque omnibus, cum maxima om-
nium qui aderant letitia, populo accla-
mante, feliciter expiatur. Quasi verò in po-
testate hominis sit, in arcæque sive vitro, sicu-
ti genius ater magico susurro clausa tenea-
tur æterna illa majestas, ut natu nostro vel
claudat vel aperiatur cælos.

Ado Vien-
nens. sub
ann. 815.

Turbæ ejusmodi & vitæ pacatæ dif-
criminata avertunt animum à scribendo,
ut deinceps lumini Evangelij, Ecclesiæ
reparandæ, muneri obeundo intentus
sit. Quo anno natus, nescitur. Scitur ip-
sum natum aurea Caroli Magni ætate,
illustrium & doctissimorum Apollinum
alumna; floruisse ætate argentea Lude-
vvici; extinctum verò inter ferrea filio-
rum Ludevici certamina apud Sancto-
nas in expeditione regia, inter quæ om-
ne genus excidij Imperij labentis ruinas

Synopsis Operum Agobardi.

convellebat. Præfulsit oratorio dicendi genere, & imprimis Scripturæ memoria. Habuit illustres contemporaneos, Philosophia & Theologia claros, quorum volumina terimus, Hincmarum Archiepiscopum Rhemensem, Haimonem Episcopum Halberstati, Rabanum, Vvalafridum Strabum, Claudium Taurinensem de Adoratione Imaginum, Ionam Aurelianensem, Halitgarium, & Amalarium, Heliprandum Episcopum Toletanum, Engilbertum, &c. & plerosque alios, quos reticemus. Graves tractavit materias, quarum synopsis subijcimus.

*SYNOPSIS PRIMIVOLUMINIS
adversus Dogma Felicis.*

IMPERIO Caroli Magni & Ludovici Cæsarum, è summis Pyrenæi apicibus emerfit quidam Episcopus Origellæ ab Aragonia, vir alioquin circumspectus, & subtilitatis Hispanicæ non indigus: qui Nestoriæ sectæ jam diu fulgore Evangelij extinctæ semina ab inferis excitavit. Objurgatur primò & convincitur ab Heliprando Toletano Episcopo. Inde ad Ratisbonæ compescendâ ejus insolentiâ Concilium trahi-

Papirij Massoni

tur ab Imperatore. Tertiò Romam; ubi prostratus ad limina D. Petri, heresim agnoscit coram Adriano Pontifice. Postremò cum iterum sua figmenta chartis exarasset, convenitur ab Agobardo, vincitur, profitetur errorem. Post ejus obitum, fundamenta dogmatis diruit, Patrum & Scripturæ auctoritate. Hæc sunt Felicis fundamenta.

I. Est è Nestorio: Duæ in Christo separatae personæ, quæ duplicem filium sive Christum constituunt. alterum in carne, alterum in verba. Istum non fuisse crucifixum, sed esse filium Dei, natura, veritate, proprietate, genere, nativitate, substantia; illum, nempe incarnatum, fuisse passum, & esse filium Dei gratia, electione, voluntate, placito, prædestinatione, assumptione, adoptione.

II. Ut filium Dei naturalem, esse omnia essentialiter, æternitatem, sapientiam, &c. Ut hominem, omnia quæ illi insunt, esse accidentia, puerum, prophetam, &c. quæ sunt accidentia illi secundum dispensationem carnis, non propria secundum potestatem divinitatis. in humanitate esse solum sacerdotem, in divinitate vivificantem.

III. Unde sequitur, Virginem esse alio

Synopsis Operum Agobardi.

modo genitricem divinæ, alio modo humana naturæ. Propriè, humanitatis; gratia verò, divinitatis.

IV. Et quemadmodum Christus & Ecclesia vocantur unum, nec sunt una persona, unumque Suppositum; sic quamvis dicatur Verbum carnem factum esse, & esse unum, non sunt tamen unica hypostasis.

Et hæ sunt foedæ voces, quibus Hispanus ille tenebrio Christi lumina ausus obvoluere; quas noster Gallus egregiis enervat argumentis.

I. In Christo duas quidem naturas, sed in unam hypostasim unamque personam substantialiter unitas. & inde non solum humanitatem sed totum Christum fuisse passum, divinitatem clavis confixam suo modo impassibili, sine sensu, sine passione.

Ideoque non duos filios, sed unicum in duabus naturis, sine confusione hypostaticum, filium Dei natura, proprietate, substantia; non autem gratia, cum sit coæternus Patri. Neque Prædestinatione, quia Pater non est prior ipso tempore, nec natura, sed origine. Nec adoptione, quia secus extitisset aliquando alienus à Deo. Nec assumptione, quia

Papirij Massoni

assumens & assumptus sunt idem. Sed unicus naturalis filius Dei. Et quemadmodum quilibet homo; anima & caro, est una persona; sic Christus una persona, Verbum & homo.

II. Ex tali unione fieri, ut ea quæ sunt carnis, fiant divinitatis. Nam si caro est propria Verbi; cur nomina carnis non erunt propria ei. Ideoque cum carnem sumpsit, omnia carnis propria sibi fecit; ita ut secundum utramque naturam sit & vivificator, & Pontifex, &c. sicut secundum utramque animæ & corporis, totus homo dicitur rationalis, dicitur puer, Philosophus.

III. Et per consequens, Virginem fuisse matrem utriusque naturæ, divinæ etiam, sine qua caro nunquam fuit incarnata, totumque Christum incarnatum genuisse.

IV. Quoad unionem Christi cum Ecclesia, imparem esse cum incarnatione. Nam illa cum fiat, saltem spiritu, non corpore, fide non carne, voce non actu, amore non copulatione, ex infinito personarum numero cum aliquo capite mystico, non potest dici vera unio, unio inquam incarnationis, quæ fit ex duabus naturis & substantiis in unam personam.

Synopsis Operum Agobardi.

Et hæc sunt argumenta, quibus Agobardus vim & nervum dogmatis Feliciani confregit,

II. Volum. De Insolentia Iudæorum.

IN adversis nulla Gens abjectior, in prosperis insolentior Iudæorum. Beneficio Cæsareæ Majestatis locus pacis & moræ datus ipsis in Gallia fuerat, Lugduni potissimum. Sed ubi dulcedo pacis paululum eos laxat ab incommodis fugæ, struunt artes, adulantur aulicis nobilissimis, eosque pecuniis devincunt. & sic obliquis fraudibus Indicula à clementissimo surripiunt adversus Ecclesiæ Lugdunensis Episcopum, qui avertebat populum ab his.

Ne divenderent mancipia Christiana Iudæis.

Ne Mulieres Christianæ cum eis Sabatizarent.

Ne diebus dominicis operarentur.

Ne quadragesima cum eis pranderent, & easdem carnes ederent.

Ne carnes immolatas ab ipsis emerent, vinumque eorum biberent.

Insectantur eum, singulosque Christianos ad suas synagogas blanditiis & ampullatis Patriarchicæ dignitatis elogiis rapiunt; insolescunt, & contra morem

Papirij Massoni

Christianos servos emunt. Agobardus queritur apud Cæsarem, artes reteggit, auctores consilij aperit, petitque medellam tantæ ruinæ; pollicitus se Scripturæ testimoniis eorum vitam, mores, & superstitiosum vitæ genus depicturum.

III. Volum. De Iudaicis superstitionibus.

Hoc capite
lege Ebon,
non Eaor.

ABOMINANDÆ Gentis Iudaicæ pervicaciam ritûsque à veritatis semita alienos effecisse apud patres antiquos ut canones de cavendo contubernio, convictu, copulatione ipsorum componerentur, fusissimè hîc differit Agobardus, immo tanto odio habuisse ut illustrissimus ille Ambrosius mortem citiùs optarit, quàm maceriam templi Iudaici reædificare.

I. Seniores Clerici, qui convivio Iudaico interfuerint, excommunicantor per annum. Iuniores si præsumpserint, vapulanto.

II. A Cœna usque prima Pascha per plateas ne ambulanto. Secus, à Iudicibus distringuntor.

III. Nullus Christianus Iudæo servus esto, sed dato XII. solidorum pretio liberator.

IV. Si quis ad Iudaicum dogma servum Christianum illexerit, plectator

Synopsis Operum Agobardi.

mancipio, & legali damnatione puniatur.

V. Ne quis Iudæus sub tempus Paschatis Christianos convenito.

Causa istiusmodi severitatis est ab eorum rabie, pervicacia, atque corruptione doctrinæ, quam tot nebulis Pharisæicæ illæ Deuteroseis obtenderunt, ut nil penè luminis apud ipsos reliquum sit.

Deum esse corporeum, audire, & videre.

Corpus hominis ad imaginem Dei factum.

Ex vanis Dei cogitationibus dæmones creari.

Litteras Alphabeti esse sempiternas.

Legem Mosis ante mundum fuisse scriptam.

Plures esse cœlos, plures terras, plura inferna.

Deum habere septem tubas.

Petrum Apostolum propter hebetudinem sensus Cephæ, id est, Petram fuisse vocatum.

I E S U M C H R I S T U M Tyberij iudicio furca fuisse suspensum, sepultum juxta aquæductum, & ab inundatione aquarum sublatum, à Pilato per XII. Lunas quæsitum.

Papirij Massoni

Christianos idolatras vocant, quia sanctos invocant.

Habent præpositos Synagogis, qui sanguinem virginis menstruatae discernunt oculis & gustu, mundum vel immundum.

Possunt ambulare duo millia pedum in Sabbatho.

Vnde concluditur, quod si separatio ab hæreticis schismaticis fuerit præcepta, tantò magis à Iudæis, à *Concissione*, à qua lux evangelica fuit omnino extincta; more Apostolorum, qui in liminibus excutiebant pulverem pedum, & diro anathemate ipsos devovebant.

Ad Adalardum, Vvalam &c.

AD frequentes querelas de mania turbæ Iudaicæ Ludovicus Imperator coëgit cœtum Episcoporum: ubi causam Christianæ Ecclesiæ egit Agobardus, sed perperam &c. timore præpeditus. Scribit jam ad nobiles patres, causam inopiæ mentis rejicit in timorem. Deinde carptim consulit istos Episcopos, quid agere debeat de mancipiis Iudæis qui ad Christianum Baptisma amore Christi illiciuntur, utrum eos suscipere an rejicere debeat.

Synopsis Operum Agobardi.

Epistolæ ad Nibridium.

CONNECTIT superiori querelam,
& commovet istum patrem omnés-
que Episcopos, ut unanimi consensu fer-
pentem in dies labem Iudaicæ commu-
nionis extinguant, ne eorum Ecclesia
extinguatur.

Ad Imperatorem.

QUIA iste tractatus est ἀλέφαλον,
adfigendum putavi hunc titulum.

*De impietate duelli contra Gundebadicam
legem, quæ vult ensibus non iudicio
causas dirimi.*

CVM omnes unum simus in Christo,
unitate fidei, affectus, religionis,
impium est pacem unanimem prælio di-
rimere, & in litibus, gladiis vitam impe-
tere, ubi æquitas iudiciorum, testium
oculi & integritas, possunt supplere. Ad-
de quòd lex illa non est nec Mosæica,
nec evangelica, immo à scèdissimo &
infensissimo Christi hoste inventa, ut
non testibus, aut veracium testimonio,
sed ferro & igne lites discutiantur. Ago-
bardus ergo compellat benignissimum
Imperatorem, ut è regno tam scelestam
consuetudinem abolendam curet.

Vide Hist.
Burgund.

Papirij Massoni

VII. Volum. De Iure Sacerdotij.

CONFABVLATUR cum Coëpif-
copo Bernardo difertè admodum,
è Patribus multa, fed plura è Scriptura.

I. Sacerdotium effe omnium qui fide
membra funt summi sacerdotis.

II. Et quamvis illa vox latiffimè pa-
teat, tamen ut est vox ministerij, propriè
pertinere ad Sacerdotes designatos, cu-
jus initium fuit in Abele, Caïno, Noë,
Abrahamo, ceterisque Leviticæ Tribus
Nazaræis, sine ullo discrimine bonorum
& malorum.

III. Quia non respicitur in sacerdote
meritum, fed vis ministerij; non perso-
na, fed dignitas personæ; non integritas,
fed officium.

IV. Ita ut bonus laïcus non possit ex-
sequi quæ malus Episcopus, nempe sa-
cramenta & rem ecclesiasticam, sine per-
nicie animæ, ut Oza.

V. Quæ funt Baptisma, & confectio
corporis & sanguinis Christi &c. quæ
cùm nec bonorum meritis, nec malorum
fraude possint nec meliorari, nec dete-
riorari, fed Spiritus virtute perficiantur,
debent ab omnibus æqualiter honora-
ri, sive à bonis, sive à malis percipiant
sacerdotibus.

Quorum

Synopsis Operum Agobardi.

Quorum quatuor sunt genera. Primum, *amandum*, qui bene & vivunt & docent. Secundum, *tolerandum*, qui bene docent, & non admodum bene vivunt. & isti sunt audiendi, non imitandi. Tertium, *contemnendum*, malè viventium, & ignorantium. Quartum, *anathematizandum*, bene vel malè viventium, sed malè docentium. & illi omnino relinquendi.

De Grandine & Tonitruis.

IN VALVERAT in vulgus tetra opinio & superstitiosa de grandine & procellis, quas magum incantamentis cieri putabant. Hoc vocabant *Auram Levatitiam*. quod multiplici infirmat ratione argumentisque, quibus circumvolvit ejusmodi tenebriones & veneficos. 1. à turpissimo hominum mendacio, qui tribuunt homini quod solius Dei est. 2. à mendacij natura intrinseca, quo illi innitebantur. 3. à testimoniis Scripturæ. Loci Scripturæ motus tempestatum Deo tribuunt, non Mosi, non Samueli, &c. non Iamni Mambrique veneficis. Ergo falsò isti attribuunt vatibus tempestatum motus. 4. ab explicatione ejusdem Scripturæ. Nam licet Deus effundat procellas, sive per angelos, sive per Mosem Eli-

Papirij Massoni

seūmque, non sequitur eos à se, sed per ministerium, concitasse. 6. ab harmonia & testimonio totius universi. Omne univ-
ersum agnoscit auctorem & motorem Deum solum. Non ergo creaturas. 7. Si boni Israëlitæ potuerunt evibrasse gradines super malos, mali quoque potuissent super bonos. quod Reges Chananeæ nunquam effecerunt. 8. Si hoc possent mali, possent infensos quosque subitis procellis obruere. 9. à natura flagellorum, corporumque cœlestium, quorum proprium est obtemperare non homini, sed auctori Naturæ. 10. à natura hominis, qui ignorat secreta æteris. 11. à pendula veneficorum fide, qui propterea nihil exorant à Deo. Et alia multa conatur à corde populi delere figmenta, jamdiu consuetudine impressa, præsertim illud quod circumferebatur de Grimoaldo Beneventorum Duce, (qui transmissis per pulverem hominibus effecit ut boves omnes morerentur) ut genuinum Evangelij characterem insculpat.

Ad Fredegisum Abbatem.

FREDEGISVS Abbas ista contra Agobardum asserebat dogmata.

I. Christum verè fuisse humilem, & quatenus humilem, sese errabundum cognosse.

Synopsis Operum Agobardi.

II. Omnem Scripturam cum omnibus Interpretibus canonicam, neque eos unquam errasse in Grammatica.

III. Sanctum Spiritum inspirasse Prophetis & Apostolis tum conceptus internos, & extrinsecus voces ipsas in ore formasse, ut asinæ Balaami.

IV. Alicubi certo loco animas esse creatas, indèque ad corpora demigrare.

V. Aliud esse Deum, aliud Veritatem.

VI. Omnes antiquos Patriarchas non fuisse Christianos; nec Christum fuisse in veteri testamento.

Responsiones Agobardi hæc sunt.

Ad I. Christum habere quidem naturam corporum nostrorum, non originem, & inde habere impeccabilitatem; ita ut licèt sese humilem reddiderit, id inclinatione miserationis, non evacuatione potestatis fecerit, abolendo peccata aliena, non confitendo propria.

Ad II. Auctoritatem Scripturæ indubitabilem, ejus nempe quæ canonica est. Ex Interpretibus, LXXII. primùm, dein Hieronymum. Aliquos explendos de Iudæis; Aquilam; Theodotion, Symmachum, Didymum. Expositores ita legantur, ut præeant Scripturæ, *non cum judicandi libertate, sed cum credendi*

Papirij Massoni

necessitate ; Expositores verò , non cum credendi necessitate , sed cum judicandi libertate. ipsos errasse in Grammatica, non malitia, nec imperitia, sed ratione condescensionis.

Ad III. Exemplo Mosis & Aaron, quorum alter Propheta vocem habuit impeditiorem quàm Aaron qui non erat Propheta : Apostolorum qui promulgant Evangelium, non in pompa eloquentiæ, sed in virtute Spiritus.

Ad IV. Quartum infirmat locis Scripturæ & Philosophiæ.

Ad V. Quintum à natura Dei, quæ nil habet divisum, sed totum est id quod est.

Ad VI. Christum non fuisse manifestum, sed sub Levitica veste à Patriarchis cognitum per fidem, Scriptura, Patribus, ratione, ab unitate Ecclesiæ, ab ortu Adami, usque ad Christum.

Vnde factum est ut quamvis essent diversa sacramenta, tamen eadem fuerit sacramentorum substantia.

Et licèt dicatur vetus & novum testamentum, non id propterea quòd sit nuper inventum, sed manifestatum omni mundo, quod delituerat sub cortice Leviticæ nubis ab origine Legis.

Synopsis Operum Agobardi.
Ad Hilduinum Vvalam Antistitem,
de Baptismo mancipiorum
Iudaicorum.

IUDÆI, tum dolis, tum pecuniis, à Cæsare extorserant multa paci Ecclesiæ infensa; inter cetera, ut nullus Iudæorum servus absque placito Iudæi domini baptizaretur. Inde diræ procellæ inter utramq; Gentem. Agobardus rem hac epistola depingit apud nobilem aulicum, Antistitem, Cæsari gratissimum. Queritur de novitate edicti. Non permittendum his argumentis. 1. Propter insolentiam Iudæorum, qui quoslibet servos à lavacro absterrebunt. 2. Propter Dei iussum, qui vult omnes salvos, immo mancipia, quibus commune est cum omnibus naturæ & originis vinculum, & quamvis corpore mundo serviant, vult ipsos sibi obstrictos latria mentis contra omnem cogentem violentiam. 3. Quia Christus est omnia in omnibus, & per baptismum ab omni servitutis jugo liberantur. 4. Locis Scripturæ expressissimis. Tandem rogat eum, ut efficiat apud Imperatorem, aut ut edictum infringatur, aut saltem sine violentia veniendi ad fidem libertas servis concedatur.

Hilduinus
Abbas Mo-
nasterij S.
Dionysij
apud Pari-
sium, sacri-
que Palatij
Archica-
pel. Con-
rad. Abb.
Vspersenf.

*Papirij Massoni
De illusionē signorum.*

INGRAVESCEBAT quædam ^{ἄνθρα} *ἄνθρα*, ita ut homines quasi dæmoniâniaci caderent. Immo exustio quædam pustulacea & stigmata in corporibus apparebant. Vnde fiebat ut plebs territa ejusmodi plagis, more gentilitio in propitiationem ejusmodi ulcerum offerrent. Bartholomæus ejus iræ cœlitus demissæ causam petit. Agobardus respondet, hæc fieri Deo volente, & angelo ministrante, erudiendis fidelibus, cruciandisque reprobis; ut olim per vesicas turgentes & hæmorrhoides Ægyptios & Philistæos profligavit. multaque alia subjicit, quæ otio lectoris relinquimus.

Ad Matfredum.

EPISTOLA hæc nil aliud depingit quàm miseras sui seculi à Iudæis commotas, qui funditus integritatem morum & religionis & harmoniæ publicæ convulserant; & rogat, ut qui apud Imperatorem plurimum posset, ejusmodi turbis mederetur.

Ad Clerum Lugdunensem, de modo regiminis ecclesiastici.

EXORTÆ inter Clericos Lugdunæos rixæ de administranda Ecclesia, movent Agobardum de scribendo

Synopsis Operum Agobardi.

hoc themate. Et primùm ab unitate Ecclesie, tum membrorum, tum capitis, hortatur singulos ad invicem ineundam pacem. Ejus hæc sunt axiomata.

I. Unicæ sponsæ unicum esse sponsum: qui cùm sit essentialiter veritas, pax, justitia, & omne bonum, debet propter se, non propter aliud, diligere.

II. Cujus Ecclesie membra non sunt illi qui vicissim dissident, sed qui mutuò conveniunt, & in amorem cultumque ipsius ædificant.

III. Vnde fit, ut ex illo mutuo amoris & vinculi nexu, Christus & Ecclesia vocentur agnus unus, sponsa una.

IV. Adde quòd ex illo interno & æterno connubio agni & agnæ generentur agni & oves; qui efficiunt unicum, inseparabilem, & æterno indissolubilem vinculo agnū, id est, Ecclesiam.

V. Ex illa generatione fit, ut quæ sponsa Christi vocabatur, Christi vocetur filia; quia quos simul & semel ab æterno pro sponsa duxit, eosdem singulim & in tempore per Verbum generat. Vocatur frater propter communem naturæ & carnis consortiū cum homine.

Vinea, propter multitudinem filiorum. Hortus, propter varietatem & ve-

Papirij Massoni

nustatem. Fons, propter exhuberantem undiq; lympharum cœlestium copiam. Fons signatus, propter admiranda & occulta mysteria. Regina, propter imperium in Synagogam, dæmones, sectasque universas. Ancilla, propter obedientiam. Mater, propter generationem filiorum. Quæ diversitas nominum, nihil divisum, sed unum sponsum sponsamque unam efficit.

Ista unitas affectus debet avocare ab omni diffidio Clerum, ut stato muneri navet. quod est esse adjutor Dei, non Antichristi.

Eorum qui dissolvunt unitatem, multiplices sunt. Corrupti, qui aperto scandalo unitatem Ecclesiæ conturbant. Hypocritæ, simulata justitia. Adulteri, apertè & simulatè veritatem corrumpendo. Ambitiosi, honoris causa. Mercenarij, lucelli dulcedine. φιλάτοι, corda non in sponsi, sed in sui amorem laudèmq; alliciendo, unitatem Ecclesiæ abscindunt. At verus pastor, veræque pacis custos, abjicit à ministerio ejusmodi portenta, invigilat gregi, sine ignavia, sine imperio, sine simulatione, sine scandalo, pascitque eum secundum omnes formulas sibi à Cæsare cœlesti præscri-

Synopsis Operum Agobardi.

ptas. Ut sint tales, hortatur omnes Pastores, Presbyteros, Abbates, si velint esse membra unici capitis, & administrare Ecclesiam secundum mandata divina.

De Imaginibus.

ASSUMPTO Decalogi secundo mandato, tractat hinc ex professo Agobardus de cultu imaginum. Stupenda suo seculo imaginum erat superstitio, & circa cultum simulachrorum horrenda diffidia. Prima Nicæa præscripsit adorandas. secunda confirmat. Oriuntur rixæ toto Oriente, quæ sese diffundunt in Galliam. Congregatur Francofurti; ubi Nicæa apertis sententiis damnatur.

I. Unus Deus adorandus sine imagine &c.

II. Nullum exemplum alicubi totis testamentis patribusque adorandæ imaginis.

III. Esse debere ornamento, delectandis oculis, non instruendis populis, &c.

Illa ætate scribit Claudius Taurinensis de adoratione imaginum. Contra ipsum Ionas Aurelianensis. Plerique concurrunt in eadem materia agitanda. Reges ipsi. Agobardus apertissimè; cujus hæc præcipua sunt capita è D. Augustino ceterisque Patribus.

Papirij Massoni

I. Nulla est alia Dei imago, quàm hoc quod est ipse, & secundùm quod est ipse, non potest pingi, ideo neque adorari in imagine, nisi in illa quam ipse nobis præscripsit, nempe Christo.

II. Duplici quidem adoratione, externa & interna. Vtraque vocatur religio; qua internè & externè obstringimur æternùm & soli Deo; ad quam pertinent *δουλεία*, *λατρεία*, ceterique cultus, quatenus sunt nomina religionis.

Vbi verò sunt nomina officij & servitutis humanæ, *δουλεία* potest dici de servis & subditis; *εὐσέβεια*, de omnibus. Honor de sanctis & martyribus. Pietas de parentibus. At sola religio de Deo, quia soli omnino Deo debetur.

IV. Vnde patet, neque angelos, neque sanctos ullo religionis adorandos cultu, præter æternam Dei imaginem, quæ se mediam inter homines Deúmque constituit.

V. Angelos. 1. quia beati sunt beatitudine aliena. 2. quia nolunt offerri sibi ejusmodi cultus. 3. quia per hoc à dæmonibus discernuntur.

VI. Sanctos; quia non sunt sancti nisi sanctitate Spiritus, lumina nisi à summo lumine, dij nisi à Deo; aguntque mira-

Synopsis Operum Agobardi.

bilia, non ut causæ, sed ut media & instrumenta. ideoque relictis illis, longius ad lumen æternum devolandum.

VII. Quorum nihilominus memorias, vestigia, si qua sunt, sive in scriptis, sive in corpore, immo eorum sepulchra propter resurrectionem, vitam, imitationem honoramus. Non tamen ipsis templa aut altaria construimus, sed soli Deo.

VIII. Adorationis enim hæc lex est, ut nulla creatura, nullum phantasma à mente de Deo effectum, nullum opus humanum, nec sol exoriens, nec occidens, nec nubes, nec ignis, nec arbores, nec opera hominum, ut sunt imagines. Nam si opera Dei non sunt adoranda, quantò minùs hominum, id est, imagines Dei, angelorum, sanctorum.

IX. Neque objicias, non te imaginem, sed rem imagine effectam. Nam objectum terminat adorationem. Adde quòd fraus est Sathanæ, qui specie honoris sanctorum, ad idola mentem traducit, & à vero æterno ad carnalia nos demergit.

X. Picturæ aspectandæ, ceu res inanimatæ, oculo externo. Deus internè adorandus. Illæ, causæ historiarum, & me-

Papirij Massoni

moriæ, non religionis. Deus latriæ, dou-
liæ, & sempiternæ religionis. Ille sine
cura, sine honore, quia nec malè nec
bene possunt facere. Deus cum spe, cum
amore, cum honore, & gaudio sine fine.

XI. Adde quòd ut abjiciatur omnis
superstitio, nulla imago in parietibus
Ecclesiæ depingenda, nullum simula-
chrum erigendum; nec illæ imagines vo-
candæ sanctæ, quia nil est sanctum nisi
Dei templum. 1. Cor. ut adoretur unus
& verus Deus in secula seculorũ. Amen.

De dispensatione totius rei ecclesiasticæ.

*Præfixus à nobis est hic titulus, ex
mente auctoris.*

CONVOCAVERAT Ludovicus Im-
perator cœtum amplissimum Pon-
tificiæ & Laicæ, de reformanda Eccle-
sia. Inter ceteros præluxere ceu faces lu-
cidissimæ, Adalardus & Elizaccharus;
ille integritate vitæ, & fulgore muneris;
hic doctrinæ lumine. Vnanimi anima re-
parandum Ecclesiæ decus conclamant
omnes. Agobardus excipit eorum ala-
cres vultus. orat, & pro Ecclesia agit,
convertit singulorum animos ad laban-
tem penè Ecclesiæ gloriam. edificent,
erigant, macerias jam subruentis Ieroso-
lymę. Inde insilit in laicę fraudis sacrile-

Synopsis Operum Agobardi.

gium, qui de peculatu ecclesiastico con-
vivunt, & rem Dei, rem sacrilegi effi-
ciunt. Probat à primis nascentis Eccle-
się exordiis, incrementis, accrementis,
quibus cœpit ditari, duce spiritu, statu-
tos canones, qui direptionem rei eccle-
siasticę vetarent, nullique citra cons-
cientię perniciem concederent ab illis
canonibus discedere. Rogat Cęsarem ut
medeatur, cœtum ut deprecetur contra
sacrilegos Gallos. Excipitur ab Helizac-
charo & Adalardo senibus alacriter ora-
tio Agobardi. Monent de hac re Impe-
ratorem: qui convocato Concilio Poli-
ticę & Leviticę Familię, mutuas exstin-
xit discordias, quę de possidenda re ec-
clesiastica laicos & Episcopos conturba-
verant. Quia verò quidam erant detra-
ctores, qui passim de audacia & ignoran-
tia Agobardi rumores circumferebant,
ejusque dissidij auctorem ipsum promul-
gabant, Agobardus ejusmodi labem di-
luit; rei veritate effigiem expressit apud
quendam amicum, qui eum de hac re
interpellarat. Et inde re nata captat lo-
cum scribendi de rebus ecclesiasticis eo-
rumque ministerio, sumptis ex utroque
testamento testimoniis. Ejus summa ca-
pita hæc sunt. De Sacerdotibus. De De-

Papirij Massoni

cimis persolvendis. De poëna sacrilegij.
De honore omni ævo Episcopis impen-
so. De non alienandis Ecclesiis. & perpe-
tuas inserit calumnias contra Simonia-
nos. Hæc omnia, quia nituntur locis,
non rationibus, lectori do.

Liber de divinis sententiis digestus.

De divinis sententiis contra eos qui putant

*Iudicium Dei aqua vel igne vel
armis patefieri.*

Institut.
Iuris Ca-
non. l. 4.
rit. 2.
In Histor.
Burgund.

TITVLVS huiusce voluminis non
mihi videtur satis congruus. Quia
hic est sensus. Duplices modi purgandæ
fraudis occultæ & sceleris, Ferri & Ig-
nis. Primus erat Gundebadi, qui contro-
versias, ubi non erant testes, ferro & ar-
mis dirimendas præcepit. Secundus, in-
veteratæ consuetudinis. Vbi defiebant
testes, vulgaris purgatio, nempe aquæ
frigidæ, vel candentis ferri, adhibebatur.
Agobardus tanquam nefandas impug-
nat, ostendens res occultas nunquam
patefieri ejusmodi certaminibus. Hortat-
ur ad pacem, & totam ferè Ethicam
Christianam complectitur.

Sermo Agobardi.

HÆC Concio est lepidissima, varia,
& divinis figuris circumlucida.
Habet pro materia Christum. Sed ab illo

Synopsis Operum Agobardi.

capite in varias sese diffundit & exspatiatur arenas: De Ecclesia, de ejus meritis, de Antichristo. Quæ quia sunt paulò ἀμεστοιχὰ, relinquo.

De Divisione Imperij.

IMPERII pacis sedulus, memorque Lancipitis vitæ exitus, convocato totius Galliæ conventu Ludovicus Imperator in tria regna discerpfit Imperium, summamque Lothario contulit; adhibitis omnium juramentis; ut moris est, fidelitatis & obedientiæ. Desciscit Lotharius, patrem invadit. Favent Ecclesiastici huic Imperatori, cujus obsequiis juramento sollenni fuerant constricti. Quibus cum pater vellet pœnas infligere, Agobardus audacter respondet, eum fuisse illius tumultus & dissidij publici causam, eò quòd divisisset Imperium; & quod est audacius, profitetur apertè se obsequuturum Lothario, propter vinculum juramenti &c.

De comparatione utriusque regiminis.

DVÆ hîc continentur epistolæ ejusdem argumenti. Prima ad Cæsarem Ludovicum, qua noster Episcopus obtendit causas fugæ & moræ. Propter publicos tumultus. Inde insilit in fastigium splendoris imperialis, quod probat

Papirij Massoni

subesse Pontificiæ majestati, tum ex auctoritate Canonum, tum quibusdam Latinorum Patrum testimoniis. & ideo monet, ut venientem in Galliam Gregorium Pontificem, mediatorem pacis domesticæ, benignè excipiat, eique humillimè sese subjiciat.

Secundæ sensus est ejusmodi. Defectio Lotharij abriperat omnem penè Italiam, Pontificem, multosque etiam Episcopos Gallos, quorum ope patri eriperet Imperium. Veri Galli recalcitrant, citant Agobardum. recusat. Habent conventum; cujus hæc fuerunt capita adversum ipsius contumaciam, pro confirmanda Gallicana Libertate.

1. Episcopum Romanum, vocandum Papam, Fratrem, non autem Patrem, neque Pontificem.

2. Imperialem majestatem plus posse in administranda Ecclesia, quàm Pontificiam.

3. Cæsarem non dehonestandum præsumptuosa excommunicatione.

4. Posse unum aliquem Pontificem abjici sine injuria Sedis Apostolicæ.

5. Episcopos in causa fidei jusjurandum præstare solitos Imperatori.

6. Agobardum Primatem Aquitaniæ nullam

Synopsis Operum Agobardi.

nullam deinceps habiturum potestatem in excommunicando, nullamque jurisdictionem in ceteras parochias, si obediret potius Pontifici, quam Cæsari.

7. Privandum Episcopum consortio & honore, qui potius Pontifici quam Ecclesie Gallicane Concilio obedierit.

Agobardus ex professo respondet singulis. Confringit quantum potest ista privilegia, propter commune factionis cum Pontifice & Lothario consortium. Nititur probare Cæsarem & Ecclesias Gallicas pendere à Cathedra. Deinde conjicit omnes turbas & æstus flagrantés Imperij, tum in inertiam Ludovici, tum in occultas fraudes Reginarum quibus ipse nupserat. Audacissimè favet consilio Lotharij, quo erga novercas usus fuerat. Tandem concitat ejus animum ad pœnitentiam & humilitatem, ut deinceps resipiscendo res Imperij sit securior.

Publica Ludovici Imperatoris pœnitentia.

RE BVS pacatis, publico conventu compellitur Ludovicus Imperator, propter vitæ antea actæ luxuriam, inertiam, ignaviam, ad publicam pœnitentiam. Agnoscit, orat veniam, ad altare prosternitur; tērque quaterque

¶

Papirij Massoni

que confessus, fluens lachrymis, depositis armis, sceptroque, suscepit poenitentiam per manuum episcopaliū impositionem &c.

De Veteri ritu cantandi Psalmos in Ecclesia, & de Correctione Antiphonarij.

Hæc duo capita non erant disjungenda, sed in unum componenda, quia eandem prorsus materiam tractant.

ERVPIT Lugduni Sectarius quidam, qui miras in ritus ecclesiasticos calumnias invexit, nævis aspersit, & hæc sunt.

1. Ecclesiam Lugdunensem à germano cantandi ritu deviasse.
2. Antiquos patres in carmine solitos modulari.
3. Nullam esse rationem cur nocturnæ fiant vigiliæ.
4. Multa esse alia cantica quæ non habentur Scripturis.

Quibus quoque in suo Antiphonario & Responsorio hæc adjecit blasphemias & portenta.

5. Christum de cælo advexisse humanam naturam.
6. Duas naturas commisceri in unam.
7. Homines suscepisse Christum,

Synopsis Operum Agobardi.

quem antea naturali motu cognoverant & desiderarant.

8. Christum per aurem Virginis in locum partus subrepisse.

Agobardus singula confutat.

Ad 1. Ecclesiam Lugdunensem firmiter inhæsisse Statutis Leviticæ & Apostolicæ Legis, ideóque non posse oberrare.

Ad 2. Ecclesiam veterem magno opere respuisse modum canendi poëticum.

Ad 3. Diurnas & nocturnas vigiliis in choro Levitico à Davide constitutas.

Ad 4. Scripturam adeo perfectam, ut nil illi adjiciendum, neque detrahendum, sed in eis quæcunque reperiuntur canenda, reliqua verò non.

Ceteraque ejusmodi portenta facili via discerpit, restituto omnimodo & Antiphonario & Responsorio in pristinam lucem.

ET HÆC sunt capita doctrinæ Agoberticæ, clara sanè, abstrusa, & omni venustate fulgida. Quibus fruatur lector.

